

Nauczyciel bibliotekarz profil kompetencyjny

»» prof. nadzw. dr hab. Mariola Antczak

Katedra Bibliotekoznawstwa
i Informacji Naukowej
Uniwersytetu Łódzkiego

Falenty, 5–7 marca 2015 r.

Plan prezentacji

- ▶ Profil kompetencyjny: rozważania terminologiczne
- ▶ Kompetencje a kwalifikacje
- ▶ Dlaczego profil kompetencyjny nauczyciela bibliotekarza jest ważny? Nawiązanie do programu „naprawczego”
- ▶ Profil kompetencyjny w świetle wymagań pracodawców na rynku pracy
- ▶ Profil kompetencyjny nauczyciela bibliotekarza w świetle *Rozporządzenia MNiSW z 17 stycznia 2012 r.* a kształcenie bibliotekarzy pod kątem wymagań rynku pracy
- ▶ PODSUMOWANIE

Model kompetencyjny (nauczyciela bibliotekarza)

Zbiór kompetencji szczególnie istotnych dla
funkcjonowania firmy (biblioteki)

/Co to jest model kompetencyjny? [w:] Model kompetencji zawodowych [online], [dostęp: 17 lutego 2015], dostępny w Internecie: <biurokarier.umk.pl/model-kompetencji-zawodowych>

Przedtem zamawialiśmy konkretne kierunki kształcenia, teraz zamawiamy kompetencje na wszystkich kierunkach studiów. Wierzymy, że dzięki tej zmianie filozofii absolwenci będą mieli większe szanse na rynku pracy i zmniejszy się bezrobocie wśród młodych. Uczelnie zaś zyskają możliwość poprawy jakości studiów i nowego podejścia do kształcenia.

Minister NiSW prof. Lena Kolarska-Bobińska

WIEDZA

Kompetencje

udowodniona zdolność stosowania wiedzy, umiejętności i zdolności osobistych, społecznych lub metodologicznych, ukazywanych w pracy lub nauce oraz karierze zawodowej i osobistej

POSTAWA

UMIĘJĘTNOŚCI

/Europejskie ramy kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK), Załącznik 1 Definicje, [online], [data dostępu: 1 kwietnia 2015], Luksemburg, 2009, dostępny w Internecie:

http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/broch_pl.pdf /

KWALIFIKACJA

oznacza formalny wynik procesu oceny i walidacji uzyskany w sytuacji, w której właściwy organ stwierdza, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodne z określonymi standardami /ERK/

walidacja – (łac. *validare* – zatwierdzać; proces ustalania stopnia odpowiedniości, trafności i celowości testu tj. ważności i dokładności narzędzia pomiarowego

/ Słownik wyrazów obcych Wł. Kopalińskiego /

efekty uczenia się – określenie tego, co uczący wie, rozumie i potrafi wykonać po ukończeniu procesu uczenia się, które dokonywane jest w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji /ERK/

PROGRAM NAPRAWCZY

sukces bibliotek szkolnych na 10!

1. uświadamianie dyrektorów szkół na temat roli biblioteki w szkole
2. systematyczne uzupełnianie księgozbiorów bibliotek o nowości (spoza lektur szkolnych)
3. wyposażenie bibliotek w nowoczesny pod względem technologicznym sprzęt z dostępem do Internetu z dostępem dla czytelników
4. zaangażowanie nauczycieli bibliotekarzy w kształcenie kompetencji informacyjnych / *information literacy*
5. **nowa polityka kształcenia nauczycieli bibliotekarzy:** 1) kształcenie nauczycieli pod kątem wiedzy i umiejętności w zakresie: promocji: czytelnictwa, biblioteki, zawodu bibliotekarza, usług bibliotecznych; *information literacy*; 2) nacisk na praktykę; 3) kompetencje miękkie;
6. kursy doszkalające dla bibliotekarzy szkolnych pracujących w zawodzie
7. **studia podyplomowe dla bibliotekarzy szkolnych pracujących w zawodzie**
8. wsparcie MEN; współpraca MEN z MKiDN w zakresie realizacji odpowiedniej polityki bibliotecznej
9. **konsolidacja środowiska, wymiana doświadczeń**
10. realizacja standardów w zakresie powierzchni bibliotek i ponoszenie konsekwencji z powodu braku biblioteki w szkole

1. MEN i MKiDN

2. uzupełnianie nowości

- ▶ Podczas specjalnie zwołanej konferencji prasowej (22.01.2015) Kluzik–Rostkowska i Omilanowska podpisały list intencyjny w sprawie współpracy **MEN i MKiDN** dotyczącej rozwoju czytelnictwa. Efektem ma być włączenie bibliotek szkolnych do Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w latach 2016–2020.
- ▶ Minister Kluzik–Rostkowska poinformowała też, że w roku 2015 MEN wyda na zakup książek dla bibliotek w szkołach podstawowych 15 mln zł (biorąc pod uwagę 20-procentową partycypację samorządów – do bibliotek trafią książki za 18 mln zł).

/Joanna Kluzik–Rostkowska (MEN) i Małgorzata Omilanowska (MKiDN) mają wspólne intencje w sprawie bibliotek szkolnych [w:] bibliotekawzkole.pl, [online], 22.01.2015 [dostęp: 2.02.2015], dostępny w WWW: <http://bibliotekawzkole.pl/news.php?id=381/>

PRZYGOTOWANIE STUDENTA
DO ROLI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA
ODBYWA SIĘ ZGODNIE Z

Wcześniej: Załącznik do Rozporządzenia MENiS
z dnia 7 września 2004 r.
poz. 2110

Obecnie: Rozporządzenie MNiSW z dn. 17
stycznia 2012 r. w sprawie standardów
kształcenia przygotowującego do
wykonywania zawodu nauczyciela

KOMPETENCJE TWARDE I MIĘKKIE

Kompetencje miękkie – związane są z cechami wrodzonymi, charakterem i temperamentem, zaradnością i tym w jaki sposób rozwiązujemy problemy.

Kompetencje twarde – to posiadana przez nas wiedza oraz umiejętności, które nabyliśmy w toku naszej edukacji

/Miękkie i twarde kompetencje zawodowe [w:] SzkoleniawPolsce.pl Ogólnopolski Portal Szkoleń i Konferencji [online], [dostęp: 17 lutego 2015 r.], dostępny w Internecie:
<http://www.szkoleniawpolsce.pl/artykuly/miekkie-i-twarde-kompetencje-zawodowe,26.html/>

KOMPETENCJE

TWARDE

przygotowanie w zakresie:

- ▶ merytorycznym do nauczania przedmiotu (zgodnie z efektami kształcenia realizowanego kierunku studiów) (MODUŁ 1)
- ▶ psychologiczno-pedagogicznym (MODUŁ 2)
- ▶ dydaktycznym (MODUŁ 3)
- ▶ językowym
- ▶ emisji głosu
- ▶ technologii informacyjnych

MIĘKKIE

OSOBOWOŚCIOWE (personalne)

związane z indywidualną realizacją zadań

SPOŁECZNE

związane z kontaktem z innymi ludźmi

Model kompetencji zawodowych
[w:] biurokarier.umk [online],

GODZINOWY ROZKŁAD ZAJĘĆ PRZYGOTOWUJĄCYCH STUDENTA DO BYCIA NUCZYCIELEM BIBLIOTEKARZEM w szkole podstawowej

Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym

180 godzin w tym 30 godzin praktyk

Przygotowanie w zakresie dydaktycznym

240 godzin w tym 120 godzin praktyk

Emisja głosu

15 godzin

Etyka zawodu nauczyciela

15 godzin

Technologie informacyjne w pracy nauczyciela

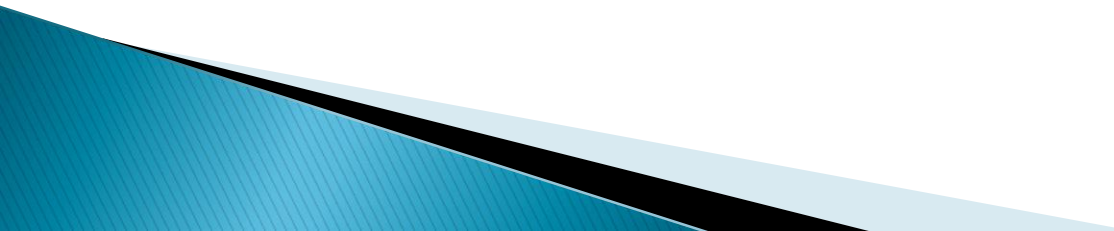
15 godzin

RAZEM: 465 godzin

+ godziny na język obcy

/Rozporządzenie MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, Dz. U. z dn. 6 lutego 2012 r. poz. 131/

nowa polityka kształcenia nauczycieli bibliotekarzy

- ▶ 1) Moduł 1 **wybór zagadnień**: kształcenie nauczycieli pod kątem wiedzy i umiejętności w zakresie promocji: czytelnictwa, biblioteki, zawodu bibliotekarza, usług bibliotecznych; *information literacy*
 - ▶ 2) nacisk na praktykę
 - ▶ 3) kompetencje miękkie
-

PROMOCJA-MIX

DLA BIBLIOTEKI SZKOLNEJ JAKO INSTYTUCJI NON-PROFIT

NA PODSTAWIE Ph. Kotler: system komunikacji marketingowej, na który składają się następujące instrumenty:

- ▶ 1. **Reklama** (*advertising*) – każda płatna forma nieosobistej prezentacji i promocji przez bibliotekarza (plakaty, wystawy itp.)
- ▶ 2. **Promocja świadczonych usług** (*services promotion*) – krótkookresowe działania stosujące bodźce korzyści dla czytelnika (bonus w postaci zwiększenia limitu wypożyczeń, pierwszeństwo w wypożyczaniu nowości itp.)
- ▶ 3. **Public relations i publicity** – wszelkie kontakty i stosunki danej biblioteki z jej otoczeniem (rodzicami, władzami lokalnymi itp.) W tej kategorii mieści się również *mediarelations*.
- ▶ 4. **Promocja osobista** (*personal promotion*) – osobista i bezpośrednia prezentacja oferty przez bibliotekarza uczniowi.

PUBLIC RELATIONS

Ważny instrument polityki promocji, która zmierza do kreowania, utrwalania i rozszerzania zaufania społecznego, a także pozytywnego wizerunku tzw. image'u firmy. Bardzo ważną częścią owych stosunków firmy z jej otoczeniem społecznym jest kształtowanie przychylnych postaw: opinii publicznej, mass mediów, polityków, społeczności lokalnych,... można to robić poprzez politykę rozgłosu – publicity i wysoką reputację – goodwill

/Šmid W. (2000) *Leksykon menedżera*, s. 297

/Wiśniewski A. (1993) *Słownik marketingu*, s. 41 /

/

Nauczyciel w zakresie technologii informacyjnej posiada:

- a) podstawową wiedzę i umiejętności w zakresie technik informatycznych, przetwarzania tekstów, wykorzystywania arkuszy kalkulacyjnych, korzystania z baz danych, posługiwania się grafiką prezentacyjną, korzystania z usług w sieciach informatycznych, pozyskiwania i przetwarzania informacji,*
- b) umiejętność zróżnicowanego wykorzystywania technologii informacyjnej w pracy pedagogicznej;*

/Rozporządzenie MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r..., poz. 131, s.4/

Spółeczeństwo informacyjne

„charakteryzuje się:

- ▶ wysokim stopniem korzystania z informacji w życiu codziennym przez większość obywateli i organizacji;*
- ▶ użytkowaniem jednorodnej lub kompatybilnej technologii informacyjnej na użytek własny, społeczny, edukacji i działalności zawodowej;*
- ▶ umiejętnością przekazywania, odbierania, a także szybkiej wymiany danych cyfrowych bez względu na odległość”.*

Jedną z najbardziej znanych w USA jest definicja z końca lat 90. zapisana w raporcie IBM Community Development Foundation: *The Net Result – Report of the National Working Party for Social Inclusion*, IBM Community Development Foundation, raport z 1997 r. [online] [data dostępu: 12.04.2011], dostępny w Internecie:

<<http://www.whatistarget.com/definition/>> cyt za: M. Nowina Konopka, *Istota i rozwój...[w:] Spółeczeństwo informacyjne...*, s. 15.

Bibliotekarze szkolni wobec nowych wyzwań edukacyjnych XXI w.

- | najważniejszy **cel** współczesnej edukacji
- | to przygotować młodych ludzi do sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym
- | *czyli sprawić, aby nabyli kompetencje informacyjne (information literacy)*
- | **kompetencje informacyjne** jako udowodniona zdolność do stosowania wiedzy i umiejętności oraz zdolności osobistych, społecznych, metodologicznych w pracy, nauce i karierze zawodowej

Najnowsze wyniki badań kompetencji komputerowych i informacyjnych polskich uczniów szkół podstawowych i gimnazjalistów

Czy w kształceniu tych kompetencji biorą udział nauczyciele bibliotekarze?

Uczniów szkół podstawowych:

Siuda Piotr , Stunża Grzegorz D. (red. nauk.), *Dzieci sieci. Kompetencje komunikacyjne najmłodszych. Raport z badań*. [online] 2012, Gdańsk, Instytut Kultury Miejskiej, ISBN 978-83-936289-3-3, [dostęp: 02.03.2015], dostępny w WWW: <http://dzieci-sieci.pl/raport_ikm_dzieci_sieci.pdf> /

Gimnazjalistów:

- ▶ Instytut Badań Edukacyjnych opublikował raport z Międzynarodowego Badania Kompetencji Komputerowych i Informacyjnych (ICILS). Badanie sprawdzało, jak gimnazjaliści potrafią ocenić, przekształcić i podzielić się informacją przy użyciu komputera.
- ▶ Badanie ICILS zostało przeprowadzone w Polsce w 2013 roku i wzięło w nim udział 2870 uczniów II klasy gimnazjum ze 157 szkół oraz 2228 nauczycieli.
- ▶ Polscy uczniowie znaleźli się w czołówce krajów z najwyższymi wynikami. Posiadają kompetencje porównywalne do ich rówieśników z Norwegii, Danii, Australii, Kanady czy Korei Południowej. Znacząco wyższe wyniki uzyskali tylko Czesi, którzy tym samym osiągnęli najwyższe wyniki w ICILS.

Kompetencje komputerowe i informacyjne młodzieży w Polsce. Raport z międzynarodowego badania kompetencji komputerowych i informacyjnych [w:] eduentuzjasci.pl [online], autorzy: Biedrzycki Krzysztof i in, red. Sijko Kamil, koordynator badania: Sijko Kamil, Warszawa, 2013, Instytut Badań Edukacyjnych, [dostęp: 2.03.2015], dostępny w WWW: <<http://eduentuzjasci.pl/badania/25-informacje/wydarzenia/1136-wyniki-miedzynarodowego-badania-kompetencji-komputerowych-i-informacyjnych-icils.html>> /

PRAKTYKA

Uczymy studentów pracować
metodami aktywnymi
ich aktywizując

Poznają metody aktywizujące w praktyce

PLANSZA DO GRY W TRZY KOLORY autor projektu: Mariola Antczak

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KSIĄŻKI I PRAW AUTORSKICH W RAMACH REALIZACJI STUDENCKICH PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH kwiecień 2012

Wręczaliśmy własnoręcznie wykonane róże wszystkim nauczycielom

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KSIĄŻKI I PRAW AUTORSKICH przygotowania do konkursu

Trzy rodzaje pytań – trzy stopnie
trudności

prowadzący
konkurs studenci

Czirliderki z
Vb

Wizyta w Muzeum Książki Dziecięcej

DZIAŁ ZBIORÓW SPECJALNYCH WOJEWÓDZKIEJ I MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI IM.
MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO W ŁODZI
maj 2012

miejsce, do którego
nauczyciele bibliotekarze
mogą zabierać uczniów w
ramach zajęć bibliotecznych

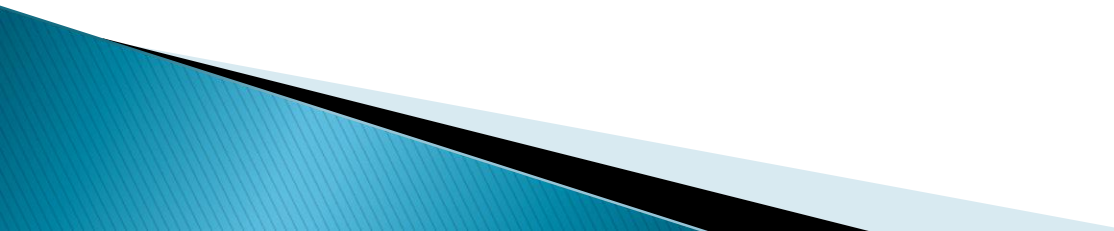
PRAKTYKI PEDAGOGICZNE

kwiecień–czerwiec 2012

OBSERWACJA „AKTYWNA” – NIE „Z BOKU” ALE WŚRÓD UCZNIÓW

AKTYWIZOWANIE STUDENTÓW

- ▶ integracja grupy dydaktycznej
 - ▶ zajęcia prowadzone metodami aktywnymi
 - ▶ większość metod poznawanych poprzez praktykę
 - ▶ pobudzanie kreatywności studentów przez nauczyciela akademickiego
 - ▶ włączanie się nauczyciela akademickiego do realizacji pomysłów
-

Kompetencje miękkie

- ▶ kreatywność
- ▶ myślenie analityczne
- ▶ samoedukacja
- ▶ dążenie do rozwoju
- ▶ mobilizowanie siebie
- ▶ profesjonalizm w realizacji zadań
- ▶ wytrwałość
- ▶ konsekwencja
- ▶ odporność na stres
- ▶ branie odpowiedzialności
- ▶ zarządzanie czasem
- ▶ organizacja pracy
- ▶ sumienność
- ▶ dokładność
- ▶ samodzielność
- ▶ zaangażowanie
- ▶ szybkość
- ▶ odpowiedzialność
- ▶ refleksyjność
- ▶ szacunek do klienta (czytelnika)
- ▶ praca zespołowa
- ▶ budowanie relacji
- ▶ komunikatywność
- ▶ asertywność
- ▶ etyka
- ▶ mobilizowanie innych
- ▶ postawa prospołeczna
- ▶ inteligencja emocjonalna
- ▶ opanowanie
- ▶ kultura osobista
- ▶ aktywne słuchanie
- ▶ umiejętność przekazywania informacji (efektywna komunikacja)
- ▶ empatia

osobowościowe

społeczne

Pożądane kompetencje miękkie personelu stomatologicznego

Kompetencje „idealnego” absolwenta szkoły wyższej (wg odpowiedzi na pytanie otwarte); wyniki badania przeprowadzonego przez Szkołę Główną Handlową, Amerykańską Izbę Handlu w Polsce oraz Ernst&Young, Warszawa, maj 2012; 19 respondentów

efektywna komunikacja	13
otwartość na uczenie się i stały rozwój	10
aktywność i zaangażowanie w pracy	9
elastyczność i zdolność do adaptacji	7
umiejętność pracy w zespole	6
znajomość języków obcych (zwłaszcza j. angielskiego)	6
dążenie do osiągnięcia rezultatów	4
odpowiedzialność	4
umiejętność formułowania i rozwiązywania problemów	4
umiejętność korzystania z narzędzi informatycznych	4
przedsiębiorczość	3
umiejętności analityczne	3
wiedza branżowa	3

uwzględniono kompetencje, które wymienione zostały co najmniej 3 razy.

„Idealny absolwent [w:] Kompetencje i kwalifikacje poszukiwane przez pracodawców wśród absolwentów szkół wyższych wchodzących na rynek pracy, Warszawa, maj 2012, s. 19 [online], [dostęp: 17 lutego 2015], dostępny w Internecie: http://firma.sgh.waw.pl/pl/Documents/RKPK_raport_2012.pdf/

KOMPETENCJE POŻĄDANE NA RYNKU PRACY NA PODST. ANALIZY OFERT PRACY

z ogólnopolskiego serwisu ofert pracy skierowanych do studentów i absolwentów uczelni wyższych, które posiadają opisy kompetencyjne stanowisk

- ▶ KOMUNIKATYWNOŚĆ – 70% ofert
- ▶ SUMIENNOŚĆ I DOKŁADNOŚĆ – 46%
- ▶ SAMODZIELNOŚĆ – 34%
- ▶ PRACA ZESPOŁOWA – 33%
- ▶ myślenie analityczne – 30%
- ▶ organizacja pracy – 28%
- ▶ zaangażowanie – 26%
- ▶ kreatywność – 26%
- ▶ /Bielawiec-Osińska A., Kompetencje pożądane na rynku pracy na podst. analizy ofert pracy [w:] biurokarier.umk.pl [online], 19.07.2012, [dostęp: 1.03.2015], dostępny w WWW: <<https://www.biurokarier.umk.pl/kompetencje-pozadane-na-ryнку-pracy>> /

PODSUMOWANIE profil kompetencyjny (wybór) kompetencje miękkie / postawy zapisy dotyczące kompetencji personalnych i społecznych w Efektach Kształcenia absolwentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa I stopień

W części zasadniczej i dotyczącej specjalizacji pedagogicznej

- ▶ kreatywność
- ▶ samoedukacja (m.in. lektura bieżącej prasy fachowej i nowych publikacji z naszej dyscypliny w wersji tradycyjnej i elektronicznej, uczestnictwo w towarzystwach, np. TNBSP, udział w konferencjach)
- ▶ samoocena
- ▶ krytyczne myślenie
- ▶ rozwiązywanie problemów
- ▶ odpowiedzialność
- ▶ praca w grupie
- ▶ budowanie relacji
- ▶ komunikacja społeczna, interpersonalna, interkulturowa (z różnymi podmiotami, za pomocą różnych narzędzi)
- ▶ etyka

Nie ma wprost:

- ▶ systematyczność
- ▶ mobilizowanie siebie i innych
- ▶ profesjonalizm w realizacji zadań
- ▶ wytrwałość
- ▶ zarządzanie czasem
- ▶ dokładność
- ▶ zaangażowanie
- ▶ kultura osobista
- ▶ nastawienie na współpracę z dyрекcją, nauczycielami przedmiotowymi, rodzicami, społecznością lokalną, instytucjami lokalnymi, władzą lokalną)
- ▶ empatia

PODSUMOWANIE profil kompetencyjny (wybór)

zapisy dotyczące kompetencji personalnych i społecznych

w Efektach Kształcenia absolwentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa I stopień

Kompetencje twarde / wiedza, umiejętności

W części zasadniczej

- ▶ kompetencje z zakresu zarządzania informacją, w tym m.in.: tworzenie stron www, profilu biblioteki na facebooku, bloga biblioteki, dokonywanie różnych operacji na informacjach (m.in. wyszukiwanie zaawansowane, różne rodzaje źródeł inf., selekcja, dokumentowanie inf. przetwarzanie inf.)
- ▶ marketing biblioteczny: promocja biblioteki, czytelnictwa, książek i zawodu bibliotekarza, w tym – mediarelations

W części specjalizacji pedagogicznej

- ▶ nowatorskie metody nauczania
- ▶ praktyka
- ▶ kompetencje plastyczne

rozumie rolę biblioteki określanej jako „wrota” do informacji i wiedzy w systemie informatycznym

W ramach podsumowania

Dajcie nam
Mini All4 Racing
dla naszych
Hołowczyców
byśmy mieli szanse
na wygraną
w rajdzie

BIBLIOGRAFIA wybór

- ▶ Antczak M., *Rola bibliotek i bibliotekarzy szkolnych w edukacji społeczeństwa informacyjnego na tle przeobrażeń oświatowych w Polsce w latach 1989–2007*, Łódź, 2010
- ▶ Bielawska-Osińska A. (2012), *Kompetencje pożądane na rynku pracy na podstawie analizy ofert pracy* [w:] *Portal Biura Karier UMK* [online], 19.07.2012, [dostęp: 2.03.2015], dostępny w Internecie: <<<https://www.biurokarier.umk.pl/kompetencje-pozadane-na-ryнку-pracy>>>
- ▶ *Co to jest model kompetencyjny?* (2012) [w:] *Portal Biura Karier UMK* [online], [dostęp: 17.02.2015], dostępny w Internecie: <biurokarier.umk.pl/model-kompetencji-zawodowych>
- ▶ *Europejskie ramy kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (ERK), Załącznik 1 Definicje* (2009) [online], Luksemburg, [dostęp: 01.03.2015], dostępny w Internecie: <http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/broch_pl.pdf>
- ▶ *Kompetencje i kwalifikacje poszukiwane przez pracodawców wśród absolwentów szkół wyższych wchodzących na rynek pracy. Wyniki badania przeprowadzonego przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie, Amerykańską Izbę Handlu w Polsce oraz Ernst & Young* [online], Warszawa, [dostęp: 17.02.2015], dostępny w Internecie: <http://firma.sgh.waw.pl/pl/Documents/RKPK_raport_2012.pdf>
- ▶ Nowak-Dziemianowicz M. (2011), *Kompetencje społeczne jako jeden z efektów kształcenia w Krajowych Ramach Kwalifikacji w kontekście pytań o cele i funkcje Edukacji* (2012) [online], Warszawa, Instytut Badań Edukacyjnych, [dostęp: 17.02.2015], dostępny w Internecie: <http://biblioteka-krk.ibe.edu.pl/opac_css/doc_num.php?explnum_id=308>
- ▶ Joanna Kluzik-Rostkowska (MEN) i Małgorzata Omilanowska (MKiDN) mają wspólne intencje w sprawie bibliotek szkolnych (2015) [w:] *bibliotekawszkole.pl* [online], 22.01.2015 [dostęp: 02.02.2015], dostępny w Internecie: <<http://bibliotekawszkole.pl/news.php?id=381>>
- ▶ *Miękkie i twarde kompetencje zawodowe* [w:] *szkoleniawpolsce.pl Ogólnopolski Portal Szkoleń i Konferencji* [online], [dostęp: 17.02.2015], dostępny w Internecie: <<http://www.szkoleniawpolsce.pl/artykuly/miekkie-i-twarde-kompetencje-zawodowe,26.html>>
- ▶ *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2014–2020* [w:] *Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego* [online], [dostęp: 02.03.2015], dostępny w Internecie: <http://www.mkidn.gov.pl/media/docs/2013/20131220_NPRCZ.pdf>
- ▶ Nowak-Dziemianowicz M. (2012) *Szkołę Główną Handlową, Amerykańską Izbę Handlu w Polsce oraz Ernst&Young, Mirosława, Warszawa, maj 2012; 19 respondentów*
- ▶ *Program Rozwoju Kompetencji zastąpi kierunki zamawiane* (2014) [w:] *Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego* [online], 16 czerwca 2014, [dostęp: 17.02.2015], dostępny w Internecie: <<http://www.nauka.gov.pl/aktua>>
- ▶ *Rozporządzenie MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*, Dz. U. z dn. 6 lutego 2012 r.
- ▶ Sijko K. (red.) (2014) *Kompetencje komputerowe i informacyjne młodzieży w Polsce. Raport międzynarodowego badania kompetencji komputerowych i informacyjnych ICLS 2013* [online], Warszawa, Instytut Badań Edukacyjnych, [dostęp: 02.03.2013], dostępny w Internecie: <<http://eduentuzjasci.pl/badania/206-publikacje/raport/raport-z-badania/kompetencje-komputerowe-i-informacyjne-mlodziezy-w-polsce/1135-kompetencje-komputerowe-i-informacyjne-mlodziezy-w-polsce-raport-icils.html>>; Pełna wersja Raportu jest dostępna na stronie IBE www.ibe.edu.pl
- ▶ Siuda P., Stunża G. D. (red. nauk.) (2012), *Dzieci sieci. Kompetencje komunikacyjne najmłodszych. Raport z badań* [online], Gdańsk, Instytut Kultury Miejskiej, ISBN 978-83-936289-3-3, [dostęp: 02.03.2015], dostępny w WWW: <http://dzieci-sieci.pl/raport_ikm_dzieci_sieci.pdf>/
- ▶ Zdjęcie ze strony: <http://dakar.auto-swiat.pl/dakar-2015/dakar-2015-sonik-i-holowczyc-na-podium-ostateczne-wyniki/>

Dziękuję Państwu za uwagę

prof. nadzw. dr hab. Mariola Antczak
Uniwersytet Łódzki
mail: marant@uni.lodz.pl